

Medzinárodná konferencia o informačnom správaní – ISIC 2014

Konferencia ISIC sa koná každé dva roky a zameriava sa na informačné správanie a informačné interakcie. V roku 2014 sa konala v srdci Anglicka, v priemyselnom aj kultúrnom meste Leeds (Yorkshire), hosťujúcou inštitúciou bola Leeds Business School. Kľúčové prednášky predniesli významní profesori ako Donald Case, David Nicholas a predstaviteľ IBM Leeds Rashik Parmar. Témy konferencie sa týkali pochopenia praxe informačného správania, zdravotníckych informácií, emócií, zdieľania informácií aj informačnej gramotnosti. V programe sa odzrkadlili trendy skúmania dôvery a autority vo vedeckej komunikácii v digitálnom prostredí, ale aj kontexty informačného správania a vyhľadávania informácií. Niektorí autori predstavili nové modely informačného správania a osvetlili aj trendy v oblasti personálneho informačného manažmentu.

Pred konferenciou sa konal doktorandský seminár a privítanie komunity výskumníkov zameraných na informačné správanie. Súčasťou konferencie bola sekcia posterov, v ktorej sa predstavili najnovšie zaujímavé témy posúvajúce oblasť výskumov informačného správania. Tematické sekcie konferencie sa orientovali na pochopenie informačného správania a praxe, zdravotnícke informácie, vyhľadávanie informácií a online informačné správanie, emócie, kontexty informačného správania, informačnú gramotnosť, modelovanie a metódy výskumov, zdieľanie informácií, personálny informačný manažment, ale aj informačné služby, informačnú spiritualitu a prejavy informácií v kontexte voľného času.

Vývoj výskumov a trendy

Donald Case predstavil vývoj a výzvy výskumov zameraných na informácie s dôrazom na rozširovanie záberu a metód vý-

skumu. Na základe obsahovej analýzy identifikoval modely zamerané na informačné správanie, informačnú gramotnosť, výstupy – využívanie informácií s určitými presahmi a aplikáciou procesov do rozhodovania, vytvárania zmyslu, konštrukcie poznania, hľadania významu, pochopenia informácií. Autori sa čoraz viac zaoberajú využívaním informácií, reagujú na technologické podnety a hľadajú nové metódy. Otázne sú novšie aspekty hraníc medzi žánrami a novšími oblasťami sociálnych médií prepojenými s informačným správaním.

Ďalšiu kľúčovú prednášku predniesol profesor *David Nicholas* na tému dôvery a autority vo vedeckej komunikácii v digitálnej ére – výzvy pre výskumníkov, informačných profesionálov a vydavateľov. Zdôraznil aspekty veľkých dát a digitálnej podpory vedeckej komunikácie a súvisiace problémy práce s digitálnymi informáciami. Knihovníci a informační profesionáli majú najdôležitejšiu úlohu pri garantovaní kvality informácií a citácií aj v digitálnom prostredí, pričom vznikajú aj nové spôsoby metrick a hodnotenia výsledkov vedeckej činnosti.

Kľúčová prednáška *Rashika Parmara* (IBM) naznačila súvislosti medzi informačným správaním a technológiami v ére veľkých dát. Predstavil procesy, ktoré na ceste dát pridávajú hodnotu a vytvárajú nové súvislosti a poznatky – augmentácia, digitalizácia. Dáta vznikajú sensorickým meraním, v sociálnych médiách, hlasových službách či v organizáciách. Éra kognitívnych systémov sa zameriava na simulácie sensorických informácií ako hmat, zrak, zvuk, chuť aj čuch. Nárast veľkých dát si vyžaduje nové nástroje a systémy založené na cloude a nový model inovácií. Inovácie vznikajú na úrovni nových produktov s pridanou hodnotou, digitálnych služieb, kombinácie dát, digitalizovaných aktív či patentov. Dátový obchod vzniká kombináciou dát a analýz, informácií a kontextu a poznatkov (vhľadu) a aktivity. Analýzy veľkých dát môžu viesť k poskytovaniu služieb, navigácii, integrácii aj pomoci pre klientov, ale aj k formovaniu tzv. metaetiky v nadväznosti na normatívnu a aplikovanú etiku.

Jedným z najzaujímavejších príspevkov na konferencii bol príspevok *Elke Greifeneder* o trendoch vo výskumoch informačného správania na základe podrobnej analýzy literatúry z rokov 2012 – 2014 a v porovnaní s predchádzajúcimi trendmi z rokov 2011 a 2008. V trendoch stále dominujú kvalitatívne metódy výskumu, ale aj participatívny dizajn. Okrem vyhľadávania informácií sa v témach venuje viac pozornosti kontextu používateľa a špeciálnym potrebám používateľov. V novších modeloch sa čoraz viac pozornosti venuje kontextu používateľa, využívajú sa etnografické prístupy holistické pohľady na proces, ale aj aspekty informačného prostredia webu. V metodológii výskumu dominujú kombinované kvantitatívne aj kvalitatívne metódy (rozhovory, prieskumy, obsahová analýza). Okrem vyhľadávania informácií sa autori sústreďujú aj na zdieľanie informácií a personálny informačný manažment. Z hľadiska typu informácií sa veľa pozornosti venuje zdravotníckym informáciám a mladým ľuďom v digitálnom prostredí. Z hľadiska miesta sa skúmajú najmä sociálne médiá. Zaujímavé je nielen prirodzené prostredie informačného správania, ale aj informačné postupy v pracovnom prostredí.

V tejto súvislosti sme predniesli príspevok spracovaný v rámci medzinárodnej spolupráce s kolegami z Fínska a Švédska (*Gunilla Widén, Jela Steinerová a Peter Voisey*) so zameraním na modelovanie informácií v pracovných procesoch. Výsledné konceptuálne modely obsahujú štyri aspekty informačných postupov v pracovných procesoch (využívanie informácií a proces, zložky – aktéri a roly, kontext a obsah). Rámec na empirický výskum obsahuje tri oblasti – obsah, interaktivita a informačné postupy – a umožňuje realizovať podrobnejšie výskumy.

Kontexty, emócie a zdieľanie informácií

Konferencia odkryla nové trendy vo výskumoch informačnej vedy a informačného správania s dôrazom na menej skúmané oblasti, ako je zdieľanie informácií či kontexty informácií. Pre skúmanie informačného správania je stále aktuálne afektívne informačné správanie (*R. Savolainen*), najmä prostredníctvom aspektov pocitov a nálad a motivácie na pozadí modelu ISP Kuhlthauovej. Rozpracovanie kategórie nálady vedie k využitiu pozývacieho a indikatívneho modu v aktivitách informačného správania.

Zdieľanie informácií je jednou z veľmi dôležitých tém výskumov, napríklad na úrovni vytvárania znalostí v organizáciách (*A. Suorsa, M.-L. Huotari*), ale aj zdieľanie informácií o „šťastí“ (zdieľanie informácií na internete), či zdieľanie prepojení v online zdravotníckej komunite (*Zhang, Y., Sun, Y.*). Vplyv sociálnych médií na zdieľanie informácií s dôrazom na rozhodovanie v politických kontextoch analyzovala skupina autorov z University of Leeds (*E. Dunkerley, D. Allen, A. Pearson, S. Karanasios, J. Crump*). Využitie sociálnych sietí v neformálnej vedeckej komunikácii (*A. Shehata, D. Ellis, A. Foster*) zdôrazňuje nové nástroje a metódy vedeckej komunikácie z hľadiska hľadania nových partnerov, budovania akademických profilov či komunikácie výsledkov. Užitočný rámec na pochopenie zdieľania informácií v akademickom a každodennom kontexte predstavili autori *F. Almeahadi, M. Hepworth a S. Maynard* (čo, ako, aké typy zdieľania a prečo). Zdieľanie informácií v oblasti výskumu dizajnu skúmal *O. Pillerot* a predstavil výsledky výskumu zdieľania informácií vo vedeckej komunikácii na báze troch kvalitatívnych prípadových štúdií nordickej siete dizajnérov. Ukazuje sa, že flexibilné praktické komunity a siete môžu prekračovať hranice organizácií. Celá škála informačných aktivít pri zdieľaní informácií je prepletená s písaním, čítaním a vyhľadávaním informácií. Zdieľanie informácií tak prispieva ku kolektívnemu pochopeniu a vývoju disciplíny.

Zo špeciálnych skupín skúmania informačného správania sa na konferencii objavili výskumy zamerané na informačné správanie starších ľudí a autoetnografiu pri starostlivosti o dlhodobu chorých ľudí. Afektívne informačné správanie analyzovali aj *I. Fourie a H. Julien*. Navrhujú sa podrobnejšia konceptualizácia afektov a emócií, metód, prostredia, ľudí, motívov, situácií a obsahov informačných interakcií až po praktické dôsledky emočných výziev. Originálnym smerom tém výskumu je aj skúmanie „nehľadačov“ informácií – tzv. patologické informačné správanie z aspektov informačného preťaženia, ukončenia vyhľadávania a vyhýbania sa informáciám. V tejto línii sa skúma napríklad aj krízové informačné správanie – monitorovanie a obchádzanie informácií u pracujúcich študentov v juhovýchodnej Ázii (*N. Pang*).

Veľmi aktuálnymi témami informačného správania sú vizuálne aspekty a kreatívne metódy informačného správania. Vytváranie rôznych druhov máp, obrazov či kreslenie umožňuje zobrazit tacitné poznatky a podrobnosti z hľadiska afektívneho a holistického prístupu k informačnému správaniu (*M. Benson, A. Cox, J. Hartel*). Holistický prístup zdôrazňuje aj ekologické modelovanie individuálnych a kontextuálnych vplyvov – rámec osoby v kontexte pre výskum informačného správania (*S. C. J. Sin*).

Mnoho príspevkov sa venovalo aj otázkam informačnej gramotnosti a vyhľadávaniu informácií u detí. Napríklad sa skúma, ako deti reformulujú prieskumové dotazy (*S. Rutter, N. Ford, P. Clough*) alebo výzvy na holistickejšie a vizuálne modely informačnej gramotnosti pre deti pri výučbe terminológie. Informačná gramotnosť v kontexte vysokoškolského vzdelávania z hľadiska diskurznej analýzy bola analyzovaná z aspektu so-

ciálnej praxe študentov (*G. Walton*). Analýza online diskurzu viedla k novšiemu modelu informačnej gramotnosti študentov s využitím sociálnej semiotiky a sociálneho konštruktivismu (hodnotenie relevancie, online komentovanie, mocenské vzťahy v diskurze). Švédski autori (*C. Gardén, L. Limberg*) priniesli zaujímavú analýzu lingvistických nástrojov vo vyhľadávaní a využívaní informácií v školách s dôrazom na rôzne vnímanie faktov ako žánrov, ako externých entít a dôkazov.

Z množstva posterov sa vyčlenili také témy ako informačná gramotnosť v pracovných procesoch – model faktorov informačnej gramotnosti (*N. Silburn*), vyhľadávanie informácií a informačné preťaženie (*P. Frion, E. Thivant*), mapovanie informačných krajín: metodológia Bibliotek i Endring (*A. Whitworth, M. Torras, Calvo, B. Moss, N. Kifle, T. Blasternes*).

Konferenčný zborník obsahuje publikované príspevky (ISIC: the Information Behaviour Conference. Conference Papers.

The University of Business School, 2-5 September 2014. Interim Proceedings of ISIC. 738 p.) Vybrané príspevky budú publikované aj v časopise Information Research.

Konferencia ISIC znovu dokázala význam stretnutí komunity zameranej na témy informačného správania človeka aj v širších kontextoch informačnej vedy a v prepojeniach s informačnou gramotnosťou a novými sieťovými technológiami. Aktuálne analýzy naznačujú, že najvýraznejšie citovanými autormi sú R. Savolainen a T. Wilson. Analyzované témy kladú dôraz na afektívne informačné správanie, zdieľanie informácií či skúmanie informačného správania starších ľudí a kvalitatívne metodologické prístupy.

prof. PhDr. Jela Steinerová, PhD.

steinerova@fphil.uniba.sk ■

(KKIV FiF UK)